

BSD

From the Dayan's Desk #117

Laws of Privacy: Hezek Reiyah

R. Yona Reiss

במדבר פרק כד פסוק ה (פרשת בלק) 1

מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל:

רש"י במדבר פרק כד פסוק ה (פרשת בלק) 2

מה טובו אהליך - על שראה פתחיהם שאינן מכוונים זה מול זה.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ס עמוד א 3

משנה: לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון; היה קטן - לא יעשנו גדול, אחד - לא יעשנו שנים. אבל פותח הוא לרה"ר פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון; היה קטן - עושה אותו גדול, ואחד - עושה אותו שנים.

גמ'. מנהני מילי? א"ר יוחנן, דאמר קרא: וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו, מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים זה לזה, אמר: ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה.

היה קטן - לא יעשנו גדול. סבר רמי בר חמא למימר: בר ד' לא לישוייה בר תמניא, דקא שקיל תמניא בחצר, אבל בר תרתי לישוייה בר ארבעה - שפיר דמי; א"ל רבא, מצי א"ל: בפיתחא זוטרא מצינא לאצטנועי מינך, בפיתחא רבה לא מצינא אצטנועי מינך.

אחד - לא יעשנו שנים. סבר רמי בר חמא למימר: בר ארבעי לא לישוייה תרי בני תרתי תרתי, דקא שקיל תמני בחצר, אבל בר תמני לישוייה בני ארבעי - שפיר דמי; א"ל רבא, מצי אמר ליה: בחד פיתחא מצינא אצטנועי מינך, בתרי לא מצינא אצטנועי מינך.

אבל פותח הוא לרה"ר פתח כנגד פתח. דא"ל: סוף סוף הא בעית אצטנועי מבני רה"ר.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף נט עמוד א 4

...שאני אומר קוטרא ובית הכסא לפי שהן נזקין בגוף אין להם חזקה, לא אמרו חזקה בנזקין אלא בנזקי ממון דאמת המים וסיד וסלעים והשנויין עמהם ("ז א') שאין נזקן אלא בכותלו של חברו, אדם מוחל על כותלו אפילו יפיל אותו ממש, אבל קוטרא ובית הכסא שהוא עצמו ניזוק ומצטער בהם אין להם חזקה, ... והוא הדין וכל שכן בהיזק ראייה דנזקי אדם באדם הוא, אי משום עין רעה אי משום לישנא בישא אי משום צניעותא, ועוד מי ידע כמה מטי ליה דלמחול, ועוד דאפילו מחל הניזק כיון דודאי אסור הוא למזיק להזיקו בראיה ולהסתכל בו לדעת ואין אדם יכול ליזהר בכך לעמוד כל היום בעצימת עינים, על כרחו נאמר לזה סתום חלונך ואל תחטא תדיר...

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזקי שכנים סימן קנד סעיף ז 5

הרי שפתח חלון לחצר חבירו ומחל לו בעל החצר, או שגלה דעתו שהניחו כגון שבא וסייע עמו, או שידע הניזק ולא ערער, הרי זה החזיק בחלון, ואינו יכול אחר כך לחזור ולערער עליו לסתום. הגה: כן ראוי להורות מאחר שכבר החזיק זה בחלון, אף על פי שרבים חולקים וסבירא להו דאין חזקה מהני בהיזק ראייה. ואפי' למ"ד יש לו חזקה, היינו לגופו של חלון דלא יוכל בעל החצר לסתמו או למחות בו, אבל הוא אסור לעמוד בחלון ולראות בחצר חבירו, כדי שלא יזיקנו בראייתו, ובזה איסורא קא עביד ולא מהני ליה חזקה, וזה יוכל בעל החצר למחות בו (ב"י בשם הרשב"א). אבל כל זמן שאין לו חזקה יוכל לערער עליו וצריך לסותמו, אף ע"פ שעכשיו

א"צ לבנות בצדו. ואי בעינן חזקה ג' שנים, יש בו מחלוקת, וכמו שנתבאר לעיל סימן קנ"ג לענין זיזין ושאר דברים כיוצא בו (וע"ל סימן קנ"ה סעיף ל"ה).

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזיקין סימן שעח סעיף 6

ואפילו בראייתו, אם יש בו היזק לחבירו אסור להסתכל בו. לפיכך אסור לאדם לעמוד על שדה חבירו בשעה שעומדת בקמותיה. (עיין בבא מציעא קז. מימרא דרב שם ורש"י ד"ה אסור לאדם, "שלא יפסידנה בעין הרע").

סמ"ע סימן שעח ס"ק ד' 7

לפיכך אסור לאדם לעמוד על שדה כו'. הא דכתבו הטור [סעיף ג'] והמחבר היזק ראייה זה בלשונם ולא נקטו בלשונם הני היזק ראייה דסימן קנ"ד משום דשם הראיה מצד עצמה אין עושה בהן היזק אלא שגורמת היזק, כגון שחבירו לא יעשה עסקיו בחצר מכח שבוש(ה) ממנו, או שירא שיבוא לו היזק השגת גבול או שאר ענינים כיוצא באלו, משא"כ שדה בקמותיה דהראיה מצד עצמה שולטת בה וגורמת היזק, אבל לענין איסור הנהו מכל שכן דאסור, דבזה איכא למאן דאמר (בגמרא) דלית ביה אלא מדת חסידות [עיין ברמב"ם פ"ב משכנים הט"ז ובמ"מ ובמגדול עוז שם], ועיין פרישה.

מגדל עוז הלכות שכנים פרק ב הלכה א' 8

שוב מצאתי לחכמי לוני"ל ז"ל שאלוהו לר"מ ז"ל והשיבם וז"ל בספר קניין נמצא כתוב בו שבין גינה לגינה סגי בעשרה טפחים ובתחלת ב"ב משמע דיותר פשיטא לן בגינה דהיזק ראייה שמיה היזק מבחצר וא"כ אמאי לא צריך ארבע אמות יורנו מורנו גאוננו כי צמאים אנחנו לתשובתו כאיל תערוג על אפיקי מים.

תשובה זאת השאלה לא היתה לאנשים גדולים כמוכם לשאול אותה וכי לא שאני בין היזק ראייה שהוא היזק גדול ודאי שיראה אדם חבירו בעת שהוא עומד ויושב ועושה צרכיו ובין היזק ראייה שיראה קמת חבירו משום עינא בישא שאלו דברי חסידות הם שלא יעיין בו בעין רעה ואותו השינוי שינויא בעלמא הוא ואינו אליבא דהילכתא דעיקר היזק ראייה בחצר מקום שבני אדם דרין אבל בגגות של חצירות א"צ ארבע אמות לפי שאין דרך בני אדם לדור בגגות אלא במחיצת עשרה טפחים סגי כי היכי דיהא נתפס עליו כגנב ק"ו לגנות שאין דרך בני אדם לדור שם...

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ב עמוד א - דף ב עמוד ב, דף ג עמוד א' 9

השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר - בונין את הכותל באמצע. מקום שנהגו לבנות גויל, גזית, כפיסין, לבינין - בונין, הכל כמנהג המדינה.

גמ'. סברוה מאי מחיצה? גודא, כדתיניא: מחיצת הכרם שנפרצה - אומר לו גדור, חזרה ונפרצה - אומר לו גדור נתיאש הימנה ולא גדרה - ה"ז קידש וחייב באחריות; טעמא דרצו, הא לא רצו - אין מחייבין אותו, אלמא: היזק ראייה לאו שמיה היזק. ואימא: מחיצה - פלוגתא, כדכתיב: ותהי מחצת העדה, וכיון דרצו - בונין את הכותל בעל כרחו, אלמא: היזק ראייה שמיה היזק!

ואי היזק ראייה שמיה היזק, מאי איריא רצו? אפי' לא רצו נמי! א"ר אסי א"ר יוחנן: משנתנו - כשאין בה דין חלוקה, והוא דרצו. מאי קמ"ל? דכי לית ביה דין חלוקה כי רצו פליגי...

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק א סימן א' 10

רב אלפס ז"ל הביא לישנא בתרא דחשיב ליה עיקר משום דפריך פירכי טובא אלישנא קמא. ואף ע"ג דשני ליה שינויי דחיקי נינהו. ועוד דרבי יוחנן ורב אשי איירי לשינויי האי לישנא בתרא ובכל דוכתא קי"ל דהיזק ראייה שמיה היזק.

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק א סימן ב' 11

ושותפין שחלקו את החצר ולא בנו כותל ביניהם ואחר כמה שנים תבע האחד לבנות כותל ביניהם ושכנגדו טוען הנה מחלת לי על היזק ראייה שאני מזיקך ונתת לי או מכרת לי והחזקתי בו כמה שנים אין טענתו טענה. ולא שייך

כאן חזקה דטעמא דחזקה היינו כיון דשתק ולא מיחה הפסיד היינו דוקא היכא שהמחזיק הוא מזיק ואינו ניזק כגון מי שיש לו חלון פתוח לחצר חבירו והחזיק בו שלש שנים. אבל הכא מצי למימר למה היה לי למחות יותר ממך והלא הייתי מזיקך כמו שהיית מזיקני והייתי מצפה אולי תפתח אתה לתבוע. ועוד דלא דמי האי היזק להיזק דחלון דהתם לאו היזק תדיר הוא שהחלון עשוי לאורה ולא להסתכל בו לחצר חבירו ואסור לו להסתכל במעשה חבירו כדאמרינן גבי גינה אבל חצר שמשתמש בכניסה ויציאה ואי אפשר שלא יסתכל בתשמיש חבירו דמי האי היזקא לקוטרא ובית הכסא דאמרינן לקמן (דף כג א) דלית להו חזקה הלכך צריך לסייעו בבנין הכותל. אבל אם יש עדים שמחלו השותפין זה לזה על היזק ראייה שוב אין יכולין לחזור בהן.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפים בקרקע סימן קנז סעיף א12

חצר השותפין שיש בה דין חלוקה, או שחלוקה ברצונם אף על פי שאין בה דין חלוקה, יש לכל אחד מהם לכוף את חבירו לבנות הכותל באמצע, כדי שלא יראהו חבירו בשעה שמשתמש בחלקו. ואפילו עמדו כך שנים רבות בלא מחיצה, כופהו לעשות מחיצה בכל עת שירצה. הגה: ואפילו יש מנהג בעיר שלא לעשותו, אין הולכין אחריו, וכופין לעשותו (טור בשם הרא"ש נ"י ריש ב"ב). ואפילו אמר האחד: חזקתי כך בלא כותל ואתה מחלת לי, לא מהני אא"כ יש עדים שמחלו זה לזה על היזק ראייה, שוב אינן יכולין למחות (טור ס"ד בשם הרא"ש).

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזקי שכנים סימן קנד סעיף ג13

לא יפתח אדם חלון לחצר חבירו; ואפילו אחד מהשותפים בחצר שבקש לפתוח לו חלון בתוך ביתו לחצר, מעכב עליו שותפו, מפני שמסתכל בו ממנו. ואם פתח, יסתום. ואם נתנו לו השותפים בחצר רשות לפתוח חלון או פתח, רשאי, והוא שלא יפתח פתח כנגד פתח או חלון כנגד חלון. הגה: ובפתח כנגד פתח לא מהני חזקה. והוא הדין בחלון נגד חלון (ב"י בשם רשב"ם). וי"א בחלון נגד חלון מהני (טור בשם הרמ"ה)... אבל פותח אדם לר"ה פתח בית כנגד פתח בית וחלון כנגד חלון, אם אינם גבוהים ד' אמות, מפני שאומר לו: הריני כאחד מבני ר"ה שרואים אותו... ואף על פי כן לא יפתח אדם חנות כנגד פתח או חלון חבירו, מפני שזה היזק קבוע תמיד, שבני ר"ה עוברים ושבים ואינם מביטים בו תמיד, וזה יושב בחנותו כל היום ומביט בפתח או בחלון חבירו; לפיכך צריך להרחיק עד כדי שלא יא יכול לראות בו כלל. י"א שצריך לזהר אדם מלהסתכל בבית חבירו, עד שהוא נתפס כגנב בראייה ההיא כיון שאין לו טענה (נ"י פ' חזקת).

נתיבות המשפט חדושים סימן קנד ס"ק יח14

מלהסתכל. היינו אפילו הסתכלות מועט, ואף שאינו מתכוין לראות בו, מ"מ אסור לעמוד נגד בית חבירו להסתכל דרך שם, מפני שיהיה נחשד בעיני הבריות שעומד שם כדי לראות, וזה שסיים כיון דאין לו טענה, כלומר כיון שלדעת בני אדם אין לו טענה למה עומד שם, יחשדוהו שלראות נתכוין. סמ"ע [סקי"ד].

ערוך השולחן חושן משפט סימן קנד סעיף ו15

קיי"ל דהיזק ראייה שמו היזק דרוב בני אדם מקפידין כשאחרים מביטים במעשיהם ובתשמישם ובמלאכתם דעין הרע שולט בהבטת אחרים ואמרו חז"ל דאסור לו לאדם לעמוד על שדה חבירו בשעה שהיא עומדת בקמותיה ועוד דרשו על פסוק [דברים ז, טו] דוהסיר ד' ממך כל חולי זו עין הרע ועוד דיש הרבה מלאכות ותשמישים הצריכים צניעות וכשאחר מביט מונעו מעשייתו ועוד קיי"ל דיש חזקה להיזק ראייה ושיעור החזקה יש מחלוקת כמ"ש בריש סי' קנ"ג די"א דמיד כשחבירו עשה ונתוודע לו הזיקו ושתק הוי מחילה מיד וי"א דצריך ג' שנים וטענה וכבר בארנו שם סעי' ג' דבחזקה של היזק ראייה כיון דהוי ספיקא דדינא המוציא מחבירו עליו הראייה והניזק נקרא מוחזק ולכן אין חזקה זו בלא טענה ולא בפחות מג' שנים אבל חזקה יש להיזק ראייה ואף שיש מהגדולים דס"ל דאין חזקה כלל להיזק ראייה מ"מ הכריעו רבותינו בעלי הש"ע דיש חזקה וכן יש להורות מאחר שהחזיק ג' שנים ובטענה.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כב עמוד א16

משנה: מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו, לא יסמוך לו כותל אחר אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות. החלונות, בין מלמעלן בין מלמטן בין כנגדן - ארבע אמות.

גמרא: ותני עלה: מלמעלן - כדי שלא יציץ ויראה, מלמטן - שלא יעמוד ויראה, ומכנגדן - שלא יאפיל.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזקי שכנים סימן קנד סעיף כא17

מי שהיתה לו חלון בכותלו, ובא חבירו ועשה חצר בצדו, אינו יכול לומר לבעל החלון זה: סתום חלון זה כדי שלא תביט בי, שהרי החזיק בהיזק זה. אם בא חבירו לבנות כותלו כנגד החלון כדי שיסיר היזק ראייתו, צריך להרחיק את כותלו מכנגד החלון ד' אמות, כדי שלא יאפיל עליו; וכיון שהרחיק ארבע אמות, אף על פי שמאפיל, אינו צריך להרחיק יותר.

רבי מנחם שלמה לוי, בענין היזק ראייה, צהר, כרך יג18

טעם ההיתר בפתחים – ביחס לפתחים בזמננו, נראה דלא דמו לפתחי אהלים של ישראל במדבר, שאצלם שימש הפתח לכניסת אויר ואור לאוהל ולכן צריכים היו להשאירו פתוח בכל עת. והיה ממנו היזק ראייה, אבל בזמננו הדלתות על פי רוב נעולות במשך שעות היום והלילה ונפתחות רק לכניסה ויציאה, ואילו האויר והאור נכנסים דרך החלונות, אין בזה איסור לפתוח דלת כנגד דלת.

טעם ההיתר בחלונות - ...מיהו י"ל שבזמננו מצויין תריסים ווילונות שעל ידם כיוול לעשות תשמיש צנוע בהסתר, ויכול כמו כן להדליק חשמל נמצא שבקלות יכולים להשמר אפשר דבכה"ג כו"ע יודו שאין איסור לפתוח חלון כנגד חלון. וצ"ע.

רבי אהרן מיטלמן שליט"א, קובץ תל תלפיות כרך 1920

אמנם אע"פ שמדינא סגי בד' אמות בימינו צריך עפ"י ההלכה להרחיק כשיעור שנקבע עפ"י מנהג המדינה.

תשובות והנהגות כרך ג סימן תנג20

שאלה: מסתכל מחלון שלו לתוך בית חבירו

השכן שמול ביתו טוען עליו שהוא עומד ומסתכל דרך חלון ביתו, ושכנו אומר שלא מעוניין בכלל להסתכל בבית חבירו, הדין מפורש ברמ"א חו"מ סי' קנ"ד (סעיף ג) שיש ליזהר מלהסתכל בבית חבירו עד שהוא נתפס כגנב בראייה ההוא, ומפרש ב"באר היטב" כוונתו דאף שאין כוונת הרואה לראות אסור לעמוד נגד בית חבירו להסתכל דרך שם, מפני שהוא נחשד בעיני הבריות שעומד שם כדי לראות, והיינו שאפילו רק חושדין אותו לראות צריך למנוע.

והנה ברור שהיזק ראייה יש בזה דין מזיק, וגם איסור עובר בזה, אלא שטענת המזיק היא שעל הניזק להצניע תשמישיו שלא יראנו חבירו כשעושה אותם, וכמבואר בגמרא רפ"ק דב"ב דנידון היזק ראי' הוא שמונעו מעשיית תשמישין צנועין, ובאופן שאינו נמנע כגון כותל שנפל שהורגל לעשות בחצר תשמישין צנועין לכו"ע כופין לבנות כותל, וא"כ בבית דרגילות הכל לעשות בו תשמישין צנועין לכו"ע שמיה היזק, ואנן קי"ל דהיזק ראייה שמיה היזק אפילו בחצר, וכ"ש בבית, שאסור לבנות חלון כנגד חלון חבירו, ואם בנה אסור להסתכל מדין מזיק, ויש למנוע אפשרות הסתכלות.

והנה ברוב בנינים היום גם בארץ ישראל לא מקפידים על היזק ראייה, ועושים חלון מול חלון רק דורשים שיהיה מרחק בין הבנינים כשמונה מטרים, וכפי הנראה כיון שמקובל היום להתקין וילונות בחלון (או תריסים), הואיל ועיקר ההיזק ראייה הוא שמונעו מלעשות תשמישין צנועים, אשר ע"כ הכא דיכול לסגור אז את התריסים, להכי חשיב דהיזק אינו מצוי כ"כ, ומי שמסתכל במכוון באמת אסור, דבכל גווני אין דעת אדם נוחה שיביטו על מעשיו בביתו. אבל בריחוק הבנינים כהנ"ל לדבריהם מספיק, אף שיסודו מהעכו"ם שאין אצלם צניעות, מ"מ גם לדין מאחר שאינו פרוץ וכבר בנה יש להסתפק בכך. ועיין רא"ש רפ"ק דב"ב שהיזק ראייה בחצר דומה לקוטרא ובית הכסא שאין בו חזקה, אבל באמת בזמננו אינו קוטרא ובית הכסא ויכולים לסבול המרחק ראייה כה"ג, אבל נראה דכשהם זה מול זה יכול לבקש ממנו להניח שם וילון כדי שלא יראה דרכו שבלאו הכי פרוץ מדי.

מיהו כל זה כשכבר בנה, כגון שבשעתו גר שם עכו"ם או יהודי שלא הקפיד ובנה, ועכשיו נכנס אחר צריך וילון וכמ"ש, אבל לכתחילה כששכן בונה בנין יכול לדרוש ממנו שהחלונות לא יהיו מול חלונותיו, שאנן בדין "מה טובו אהליך יעקב" שאין פתחיהן מכוונים, וע"ז וכיוצא בו נאמר ועשית הישר והטוב, וכיון שמצוי היזק ראייה, אף שהיום אינו קוטרא ובית הכסא מ"מ יכול למונעו לכתחילה שיבנה כדן ומנהג ישראל, ורק אם כבר בנה או אי אפשר

בענין אחר שרינן ליה בוילונות שאין ההיזק מצוי כ"כ והכל כמנהג המדינה, אבל לכתחילה יכול למנוע אם לא יהא בו הפסד, או שהוא ישלם לו הוצאות הבניה בצורה שהחלונות לא מכוונים וכמ"ש, וראוי לבית דין לפסוק כן. ובמוסד ציבורי שהיזק ראייתם גדול, ואין זו הנהגה שתהא אפשרות ראייה על השכנים משם, נהגו לבנות כעין תריסים כנגד החלונות למנוע היזק ראייתם, והכל כפי שיראו הב"ד לנכון.

ולפי זה יש לדון כשקנה דירה וידע שהמגרש הסמוך לביתו פנוי לבנייה, ואח"כ יבנה הקבלן כמנהג המקובל היום שלא מקפידים על חלון כנגד חלון שבונים עם תריס ובולון, אין לו זכות לעכבו דרך בית דין, הם ידרשו ממנו שיעשה לו טובה ויבנה באופן שלא יכולים לראות, אבל לעכבו בדין אינו יכול, **וכן נראה בשו"ת מהריט"ץ** (רנ"ג) שהיזק ראייה נמי תלוי במנהג המקום ע"ש, ולכן מסיק שבצפת מעולם לא שמענו ולא בא לידינו תביעת היזק ראייה בריחוק מקום הרבה, והיינו שבונים כמנהג המקובל, ורק כששינה ועשה שמה מוסד ציבורי שהיזקא דרבים שאני דמצוי יותר, דעתי שיכול לעכבו, ועל דעת זה לא קנה, ובכל מקום יש לדון לפי הנהוג ומקובל, אבל כל דבריו הנ"ל שאינו יכול לעכבו היינו כאן בחו"ל, אבל בארץ ישראל שמעתי שיש חילוקי דיעות אם לקבוע כפי שנהגו, או לכוף לכתחילה כדין תורה שמקפידים על היזק ראייה, דורשים ממנו להנמיך דוקא או להגביה החלונות וכופין על כך ואכמ"ל.

שו"ת שבט הלוי חלק י סימן רעב 21

...ודעת מע"כ עם סברא זו לישב מנהגינו שכן המגרשים כהיום צפופים וקטנים, ועי"ז יוצא התכנון כמעט דומה ברחוב אחד כך שהחלונות נשקפים זה לעומת זה, ואם באנו לסתום חלונות [באופן שא"א לעשות כתלים] נמצאים מפסידים הבתים להפכם לבית אפל, ובכה"ג לא חייבו חז"ל תקנת כותל לסילוק הז"ר.

והנה אם ה' הרגילות למחות על היזק ראי' לענ"ד אין זה מספיק לבטל לגמרי תקנת חז"ל ואינו דומה למקרה יחידי של חלוקת אחים, ועוד שאין כל המקרים דומים למש"כ כ"ת בענין המגרשים הצפופים ואופן הבני'.

ומה שנראה יותר, דלפי מציאות של היום מוחלים זל"ז, כיון שממילא אסור להסתכל וכמבואר סי' קנ"ד, ואין דרך לתבוע סתום חלונך, או תעמיד כותל, ובמקרים של שכירות גם אין להם רשות לרוב לבנות כותל, וגם הרבה דרים כהיום בקומות גבוהים מאד ואי אפשר במציאות לבנות כותל יחידי גבוה כ"כ, ומסתפקים באיסור הסתכלות, וגם שאין נימוס להסתכל, וגם עושים הגנה שלא להסתכל, באופן שתביעה של העמדת כותל או תביעה של סתימת חלון לאחר הבני' לא שכיח כלל וכלל, אם לא בשעת בני' שכרגיל מבקשים שלא לכוון את החלונות זה מול זה, ואולי עוד נחכם בזה.

רב גדעון פרל, חובת הרשויות למנוע היזק ראייה, תחומין יט 22

וכי מנהג שלא נקבע על דעת חכמי ישראל וללא הסכמתם ולא על פי עצתם ייחשב למנהג הדוחה הלכה? מה עוד, שבנידוננו אין לומר שהשכן המוחה קנה את ביתו על דעת ששכנו יוסיף מרפסת ויזיק לו. חובת התקנת תריסים אינה פותרת את בעית היזק הראייה, שהרי אדם קונה בית עם חלונות על מנת שיוכל ליהנות מהאור והאוויר, ולא על מנת להגיף את התריסים כל אימת שהוא משתמש בחדר.

ערוך השולחן חושן משפט סימן קנד סעיף מד 23

כתב אחד מהגדולים דדווקא היזק ראייה אסור אבל מניעת ראייה אין איסור כגון ששנים יש להם בתים פתוחים לרה"ר והוציא אחד בליטת עלייתו לחוץ שע"י זה לא יוכל האחר לראות למרחוק כמו עד עתה אבל אינו מאפיל עליו אינו יכול לעכבו עליו [כנה"ג] וכה"ג בשארי עניינים הדומים לזה ודברי טעם הן.

רב עזרא בצרי, דיני ממונות, חלק ב, שער חמישי, פרק שלישי, סעיף ב 24

וכן כל נזק גדול שאין אדם יכול לסובלו, אין לגורמו חזקה, כגון שמלאכתו בדם או בנבילות וכיוצא בזה, אע"פ שהוא עוסק בזה בחצירו, אלא שעורבים או חיות מתכנסים סביב החצר בהריחם את הדם או את הנבילה והם מפריעים לשכנים בקולם ובצפופם...וכן הדין בכל דבר שידוע שאין המערער יכול לסובלו, אף על פי ששאר בני אדם סובלים אותו, אין לו חזקה כלפי מערער זה.

במדבר פרק כד פסוק ב (פרשת בלק) 25

וַיִּשָׂא בַלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לַשְּׁבֵטִיו וַתִּהְיֶה עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים:

רש"י במדבר פרק כד פסוק ב (פרשת בלק) 26

שוכן לשבטיו - ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינו מעורבין, ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אהל חבירו.

158. פסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל חלק ה עמוד 27

בית הדין הרבני האזורי ירושלים בפני כבוד הדיינים: הרב א' י' ולדנברג אב"ד, הרב ע' יוסף, הרב י' קאפח בענין: התובע: מר א' נגד: הנתבע: ב' הנדון: הרחקת הקמת סוכת חג ע"י חלון דירה. תביעת שכן מחבירו שירחיק הקמת סוכתו ארבעה מטר מחלון דירתו. - טענת הנתבע שיש לו בזה חזקה של שנים רבות ובהסכמת התובע...

התובע הגיש תביעה נגד הנתבע להורות לו כי בחג הסוכות הבא ירחיק הקמת סוכתו ממול חלון חדרו, כפי שעשה עד כה, למרחק של ארבעה מטר. אמנם בפעם האחרונה הקים הנתבע גם דופן רביעית באופן שלא יוכל להציץ דרך החלון אבל הרחיקה מחלונו רק כשלושים ס"מ, והוא, איפוא, מאפיל על חדרו ושולל אוירו. ולא עוד אלא שמתחיל לבנות את הסוכה כשבועיים לפני החג ועד אחריו. התובע הודה כי זה כבר שלש שנים שהנתבע מקים סוכתו ע"י חלון חדרו, אבל טען כי בשנה הראשונה לא הקפיד מפני שהחדר שימש לו אז רק למחסן, ובשנה השנייה ביקשו כבר שלא יקים הסוכה ע"י חלונו, אך לא שעה למבוקשו, ובשנה השלישית פנה אליו על אודות כך גם באמצעות עו"ד...

ובשו"ע חו"מ סי' קנ"ג סעי' י"ז נפסק דאם סוכת החג היא כל שבעה ימי החג לא החזיק, ומבאר הסמ"ע בס"ק ל"ג דהני ז' ימי החג המה נוסף על ל' יום דבעינן בסוכה דעלמא דימי השנה, והכי מבאר גם נתה"מ בחידושים ס"ק כ"ז דאפילו כשהיה אותן השבעה אחר כלות אותן השלשים מ"מ לא החזיק, ... ועיין גם בערוה"ש סי' קנ"ג סעי' י"ח שכותב נמי בכזה, דאם סוכת החג היא, לא החזיק גם כל שבעת ימי החג כשנתוספים על השלשים יום עיין שם.

וכל זה הוא בגלל ההנחה הפשוטה והמושכל הראשון שאין דרכם של בני ישראל להקפיד אחד על משנהו בהקמת סוכה דמצוה גם כאשר בגלל זה יסבול קצת באותם הימים מהיזק ראייה או האפלת אור וכדומה.

לעומת זה צריכים מקימי הסוכה לצמצם להקימה סמוך לחג בכל מידת האפשרות ולא להקדים הקמתה בכמה שבועות קודם, ומספיק אם יקימנה שנים שלשה ימים קודם.

לאור כל הנ"ל מחליטים: א. הנתבע רשאי להמשיך להקים סוכתו סוכת החג באותו המקום שהעמיד אותה עד כה. ב. על הנתבע להתחיל בהקמת הסוכה רק שנים שלשה ימים לפני החג ולסותרת מיד עם עבור החג. ניתן ביום רביעי כ"ז טבת תשכ"ב.

28. Rabbi Michael Rosensweig – Privacy

Halachic privacy laws are designed not only to preclude the specific adverse effects of the violation of privacy, but to positively promote the value of privacy as an expression of personal *tzeniut* and human dignity. Moreover, it is noteworthy that these laws impose obligations and restrictions on the neighbor; they do not primarily focus on the defensive structural requirements of the potential victim. This point is reinforced in the sources that link these laws to the Bilaam experience: "*shelo yatztiz le-toch ohel chavero*" (Rashi 24:2). Undoubtedly, this emphasis entails a pragmatic component, but it equally accentuates the principle of *arevut* - mutual responsibility, fostering a protective posture vis-à-vis others. These laws convey an important perspective on neighborly relations and very concept of community that are worthy of being hailed as manifestations deserving *hashraat ha-Shechinah*.